

หมวด ๑๕
การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๒๔๑ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญให้กระทำได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการดังต่อไปนี้

(๑) ยุติขอแก้ไขเพิ่มเติมต้องมาจากคณะรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมิ
จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร
หรือจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภามีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของ
จำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา หรือจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน
ไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคนตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมายยุติขอแก้ไขเพิ่มเติม
รัฐธรรมนูญที่มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี
พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเปลี่ยนแปลงรูปของรัฐ จะเสนอมิได้

(๒) ยุติขอแก้ไขเพิ่มเติมต้องเสนอเป็นร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมและให้รัฐสภา
พิจารณาเป็นสามวาระ

(๓) การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่หนึ่งชั้นรับหลักการ ให้ใช้วิธีเรียกชื่อและ
ลงคะแนนโดยเปิดเผย และต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการแก้ไขเพิ่มเติมนั้น ไม่น้อย
กว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา

(๔) การพิจารณาในวาระที่สองชั้นพิจารณาเรียงลำดับมาตรา ต้องจัดให้มีการรับฟัง
ความคิดเห็นจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมด้วย
การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สองชั้นพิจารณาเรียงลำดับมาตรา ให้ถือเอาเสียงข้างมาก
เป็นประมาณ

(๕) เมื่อการพิจารณาในวาระที่สองเสร็จสิ้นแล้ว ให้รอไว้สิบห้าวัน เมื่อพ้นกำหนดนี้แล้ว
ให้รัฐสภาพิจารณาในวาระที่สามต่อไป

(๖) การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สามชั้นสุดท้าย ให้ใช้วิธีเรียกชื่อและลงคะแนน
โดยเปิดเผย และต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการที่จะให้ออกใช้เป็นรัฐธรรมนูญ
มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา

(๗) เมื่อการลงมติได้เป็นไปตามที่กล่าวแล้วให้นำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมขึ้น
ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๕๐ และมาตรา ๑๕๑ มาใช้บังคับ
โดยอนุโลม

เจตนา**ร**มณั**ญ** เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

ในการแก้ไขรัฐธรรมนูญควรทำได้ง่าย แต่ไม่ใช่ง่ายจนเกิดปัญหา ควรให้แก้ไขได้ในหลักที่สำคัญของประเทศจริงๆ ดังนั้นสัดส่วนของผู้มีสิทธิเสนอญัตติ ได้แก่ประชาชน คณะรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกรัฐสภาในการเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญจึงไม่ควรกำหนดให้ทำได้ง่ายเกินไป

ในการจัดทำกฎหมายกำหนดให้สิทธิประชาชนที่เข้าชื่อเสนอแก้ไขรัฐธรรมนูญนั้น จะต้องมีการกำหนดให้ผู้เข้าชื่อเสนอแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญตั้งตัวแทนเข้าชี้แจงเหตุผลและร่วมเป็นกรรมาธิการเพื่อพิจารณาแก้ไข

หมายเหตุ

หลักการคงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แต่เพิ่มให้ประชาชนสามารถเข้าชื่อเสนอให้แก้ไขรัฐธรรมนูญได้

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๒๕๒ ให้คณะกรรมการซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ เป็นคณะกรรมการตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

เจตนารมณ์ กำหนดเพื่อรองรับองคมนตรีให้ดำรงตำแหน่งต่อเนื่อง

มาตรา ๒๕๓ ให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ ทำหน้าที่รัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภาตาม บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้จนกว่าจะมีการประชุมรัฐสภาเป็นครั้งแรกตามมาตรา ๑๒๗

ในระหว่างเวลาตามวรรคหนึ่ง ถ้าบทบัญญัติใดในรัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายอื่น บัญญัติให้ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภา เป็นผู้ลงนามรับ สอนองพระบรมราชโองการ ให้ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นผู้ลงนามรับสอนองพระ บรมราชโองการ

ในวาระเริ่มแรก หากปรากฏว่าเมื่อต้องมีการประชุมรัฐสภาเป็นครั้งแรกตามมาตรา ๑๒๗ แล้ว แต่ยังไม่มีการประชุมวุฒิสภา ให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่วุฒิสภาต่อไป เว้นแต่การ พิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งและการถอดถอนจากตำแหน่งตามบทบัญญัติแห่ง รัฐธรรมนูญนี้จนกว่าจะมีการประชุมวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญนี้ และกิจการใดที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้ดำเนินการในระหว่างเวลาดังกล่าว ให้มีผลเป็นการดำเนินการของวุฒิสภา และในกรณีนี้ที่ บทบัญญัติใดในรัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้ประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับ สอนองพระบรมราชโองการ ให้ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นผู้ลงนามรับสอนองพระ บรมราชโองการ

มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๙๓ มาตรา ๙๔ มาตรา ๑๐๑ มาตรา ๑๐๒ มาตรา ๑๐๖ มาตรา ๑๐๗ มาตรา ๑๑๑ มาตรา ๑๑๓ มาตรา ๑๑๔ มาตรา ๑๑๕ มาตรา ๑๑๙ มาตรา ๑๒๐ มาตรา ๑๔๗ วรรคสี่ มาตรา ๒๖๑ และบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดที่ห้ามมิให้บุคคลดำรง ตำแหน่งทางการเมือง มาใช้บังคับกับการดำรงตำแหน่งของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๕๓ มาใช้บังคับกับการสิ้นสุดของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ด้วยโดยอนุโลม

เจตนาารมณั เพื่อไม่ให้มีการว่างเว้นการใช้อำนาจนิติบัญญัติและให้สามารถเริ่มดำเนินการตามบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญนี้เท่าที่จำเป็น

มาตรา ๒๔๔ ให้สภาร่างรัฐธรรมนูญและคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ สิ้นสุดลงในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

เพื่อประโยชน์แห่งการขจัดส่วนได้เสีย ห้ามมิให้กรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาภายในสองปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งตามวรรคหนึ่ง

เจตนาารมณั เพื่อป้องกันมิให้คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญร่างรัฐธรรมนูญเอื้อประโยชน์แก่ตนเอง

มาตรา ๒๔๕ ให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ได้รับจากคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ ให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙

ในกรณีที่พ้นกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่งแล้ว แต่สภานิติบัญญัติแห่งชาติยังพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวไม่แล้วเสร็จ ให้ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาตินำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญจัดทำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายภายในเจ็ดวันเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย โดยถือเสมือนว่าสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวแล้ว

ในระหว่างที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามวรรคหนึ่ง ยังไม่ มีผลใช้บังคับ ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ ยังคงใช้บังคับต่อไปจนกว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวจะมีผลใช้บังคับ

เจตนาารมณั เพื่อรองรับการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับการเลือกตั้งให้เสร็จสิ้น และแก้ไขปัญหาคกรณัที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติจัดทำกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งไม่แล้วเสร็จ

มาตรา ๒๔๖ ให้ดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวัน และดำเนินการให้ได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวัน ทั้งนี้ นับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๔๕ มีผลใช้บังคับ

ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วไปครั้งแรกภายหลังวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง ส่วนระยะเวลาตามมาตรา ๑๐๑ (๔) (ก) ให้ใช้กำหนดเป็นเวลาหนึ่งปี และระยะเวลาตามมาตรา ๑๐๑ (๔) (ค) และ (ง) ให้ใช้กำหนดเป็นสองปี

ในวาระเริ่มแรก ห้ามมิให้ผู้เคยเป็นสมาชิกวุฒิสภาซึ่งได้รับเลือกตั้งเป็นครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกวุฒิสภาซึ่งจะมีการได้มาเป็นครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญนี้ และมีให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๑๕ (๔) และมาตรา ๑๑๖วรรคสอง มาใช้บังคับกับผู้เคยเป็นสมาชิกวุฒิสภาซึ่งได้รับเลือกตั้งครั้งหลังสุดตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

เจตนาารมณั เพื่อกำหนดระยะเวลาในการเลือกตั้ง และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาที่ชัดเจนแน่นอน และยกเว้นคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งครั้งแรก

มาตรา ๒๔๗ ในวาระเริ่มแรก ให้สมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหามีวาระสามปีนับแต่วันเริ่มต้นสมาชิกภาพ และมีให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการห้ามดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินหนึ่งวาระมาใช้บังคับกับบุคคลดังกล่าวในการสรรหาคราวัดไปหลังจากสิ้นสุดสมาชิกภาพ

เจตนาารมณั เพื่อกำหนดวาระเริ่มแรกของสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหา

มาตรา ๒๔๘ ให้คณะรัฐมนตรีที่บริหารราชการแผ่นดินอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้คงเป็นคณะรัฐมนตรีตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ และให้พ้นจากตำแหน่งทั้งคณะเมื่อคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่ตามรัฐธรรมนูญนี้เข้ารับหน้าที่

ให้คณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ พ้นจากตำแหน่งทั้งคณะพร้อมกับคณะรัฐมนตรีที่บริหารราชการแผ่นดินอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ด้วย

มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๗๑ วรรคสอง มาตรา ๑๗๒ มาตรา ๑๗๔ และมาตรา ๑๘๒ (๔) (๗) และ (๘) มาใช้บังคับกับการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีที่บริหารราชการแผ่นดินอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

เจตนารมณ์ เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการบริหารราชการแผ่นดิน

มาตรา ๒๔๙ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ เป็นผู้ตรวจการแผ่นดินตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ และให้คงดำรงตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะสิ้นสุดวาระ โดยให้เริ่มนับวาระตั้งแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ผู้ตรวจการแผ่นดินดังกล่าวเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานผู้ตรวจการแผ่นดินให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๔๒ วรรคสองและวรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ให้กรรมการการเลือกตั้ง กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และสมาชิกสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ คงดำรงตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะสิ้นสุดวาระ โดยให้เริ่มนับวาระตั้งแต่วันที่เข้ารับแต่งตั้ง

ให้กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้คงดำรงตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ แต่ถ้าบุคคลดังกล่าวได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งยังไม่เกินหนึ่งปีนับถึงวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ มิให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการห้ามดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินหนึ่งวาระมาใช้บังคับกับบุคคลนั้นในการแต่งตั้งกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติขึ้นใหม่เป็นครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญนี้

ให้บุคคลตามมาตราที่ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่ใช้บังคับอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ต่อไป จนกว่าจะมีการตรา

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายเพื่อให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญนี้ขึ้นใช้บังคับ เว้นแต่บทบัญญัติใดขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ให้ใช้บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้แทน

เจตนารมณ์ เพื่อให้ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญปฏิบัติหน้าที่ต่อเนื่อง

มาตรา ๓๐๐ ให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ เป็นศาลรัฐธรรมนูญตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ โดยให้ผู้ดำรงตำแหน่งประธานศาลฎีกาเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งประธานศาลปกครองสูงสุดเป็นรองประธานศาลรัฐธรรมนูญ แต่ให้ผู้พิพากษาในศาลฎีกาหรือตุลาการในศาลปกครองสูงสุดที่ได้รับเลือกตามมาตรา ๓๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ คงดำรงตำแหน่งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ซึ่งต้องไม่เกินหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันที่ได้มีการแต่งตั้งประธานสภาผู้แทนราษฎรและผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรภายหลังจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปครั้งแรกตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๐๕ (๓) มาตรา ๒๐๗ (๑) (๒) และมาตรา ๒๐๙ (๕) มาใช้บังคับกับการดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่ง

ให้บทบัญญัติมาตรา ๓๕ วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะมีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญขึ้นใช้บังคับ

บรรดาคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างดำเนินการของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรานี้ดำเนินการต่อไป และเมื่อมีการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญนี้แล้ว บรรดาคดีหรือการที่ค้างดำเนินการนั้นให้โอนไปอยู่ในอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญที่แต่งตั้งขึ้นใหม่นั้น

ในระหว่างที่ยังมิได้มีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจออกข้อกำหนดเกี่ยวกับวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัยได้ แต่ทั้งนี้ ต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

เจตนาธรรมณ์ เพื่อกำหนดรองรับคณะตุลาการรัฐธรรมนูญให้ทำหน้าที่เป็นศาลรัฐธรรมนูญต่อเนื่อง จนกว่าจะมีการแต่งตั้งศาลรัฐธรรมนูญใหม่ตามรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๓๐๑ ให้ดำเนินการสรรหาคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่มีการแต่งตั้งประธานสภาผู้แทนราษฎรและผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ภายหลังจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปครั้งแรกตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ และหากยังไม่มีประธานศาลรัฐธรรมนูญที่มาจากการสรรหาตามรัฐธรรมนูญนี้ ให้คณะกรรมการสรรหาประกอบด้วยกรรมการเท่าที่มีอยู่

ในระหว่างที่ยังไม่มีคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ให้ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้ใช้อำนาจหน้าที่แทนประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

เจตนาธรรมณ์ เพื่อกำหนดให้มีการสรรหาคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินตามรัฐธรรมนูญนี้ และกำหนดผู้ใช้อำนาจหน้าที่แทนประธานกรรมการเป็นการชั่วคราว

มาตรา ๓๐๒ ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังต่อไปนี้มีผลใช้บังคับต่อไป ภายใต้ง่อนไขที่กำหนดไว้ในมาตรานี้

(๑) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาพ.ศ. ๒๕๔๒ โดยให้ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

(๒) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

(๓) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยให้ประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

(๔) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยให้ประธานศาลฎีกาเป็นผู้รักษาการตาม

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้ถือว่าการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญโดยพระราชบัญญัติที่ได้ประกาศใช้บังคับในระหว่างวันที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ มีผลใช้บังคับ เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญนี้ให้ผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่ง ดำเนินการปรับปรุงพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเพื่อให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ในกรณีที่ยังไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งที่เป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ระยะเวลาหนึ่งปีให้เริ่มนับตั้งแต่วันที่มีการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งนั้น

ให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามมาตรานี้ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวและให้วุฒิสภาพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นการลงมติให้แก้ไขเพิ่มเติมหรือไม่ให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่ง ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกของแต่ละสภา

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติเพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ โดยให้นำความในวรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้า มาใช้บังคับโดยอนุโลม

เจตนารมณ์ เพื่อกำหนดรองรับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนี้ให้ยังคงใช้บังคับต่อไป เพื่อให้องค์กรตามรัฐธรรมนูญปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่อง แต่กำหนดให้ต้องมีการปรับปรุงพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๓๐๓ ในวาระเริ่มแรก ให้คณะรัฐมนตรีที่เข้าบริหารราชการแผ่นดินภายหลังจากการเลือกตั้งทั่วไปเป็นครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญนี้ ดำเนินการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายในเรื่องดังต่อไปนี้ ให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด

(๑) กฎหมายที่เกี่ยวกับการกำหนดรายละเอียดเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองการใช้สิทธิและเสรีภาพตามมาตรา ๔๐ มาตรา ๔๔ บทบัญญัติในส่วนที่ ๗ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลและสื่อมวลชน ส่วนที่ ๘ สิทธิและเสรีภาพในการศึกษา ส่วนที่ ๙ สิทธิใน

การได้รับบริการสาธารณสุขและสวัสดิการจากรัฐ ส่วนที่ ๑๐ สิทธิในข้อมูลข่าวสารและการร้องเรียน รวมทั้งกฎหมายว่าด้วยข้อมูลส่วนบุคคลตามมาตรา ๕๖ ส่วนที่ ๑๒ สิทธิชุมชน กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์การเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคที่เป็นอิสระตามมาตรา ๖๑ วรรคสอง กฎหมายว่าด้วยสภาพพัฒนาการเมืองตามมาตรา ๗๘ (๗) กฎหมายเพื่อจัดตั้งองค์การเพื่อการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมตามมาตรา ๘๑ (๔) กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสภาเกษตรกรตามมาตรา ๘๔ (๘) กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองตามมาตรา ๘๗ (๔) และกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามมาตรา ๒๕๖ ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่แถลงนโยบายต่อรัฐสภาตามมาตรา ๑๗๖

(๒) กฎหมายเพื่อการพัฒนาการศึกษาของชาติตามมาตรา ๘๐ โดยส่งเสริมการศึกษาในระบบ การศึกษานอกโรงเรียน การศึกษาตามอัธยาศัย การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ตลอดชีวิตวิทยาลัยชุมชนหรือรูปแบบอื่น รวมทั้งปรับปรุงกฎหมายเพื่อกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับระบบการศึกษาทุกระดับของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่แถลงนโยบายต่อรัฐสภาตามมาตรา ๑๗๖

(๓) กฎหมายตามมาตรา ๑๕๐ วรรคห้า โดยอย่างน้อยต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการดำเนินการจัดทำหนังสือสัญญาที่มีการตรวจสอบถ่วงดุลระหว่างคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา มีความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ และให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง รวมทั้งรายละเอียดเกี่ยวกับการศึกษาวิจัยที่มีความเป็นอิสระซึ่งดำเนินการก่อนการเจรจาทำหนังสือสัญญา โดยไม่มีการขัดกันระหว่างประโยชน์ของรัฐกับผลประโยชน์ของผู้ศึกษาวิจัยไม่ว่าในช่วงเวลาใดของการบังคับใช้หนังสือสัญญาภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่แถลงนโยบายต่อรัฐสภาตามมาตรา ๑๗๖

(๔) กฎหมายตามมาตรา ๘๖ (๑) และมาตรา ๑๖๗ วรรคสาม ภายในสองปีนับแต่วันที่แถลงนโยบายต่อรัฐสภาตามมาตรา ๑๗๖

(๕) กฎหมายว่าด้วยการกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กฎหมายรายได้ท้องถิ่น กฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กฎหมายเกี่ยวกับข้าราชการส่วนท้องถิ่น และกฎหมายอื่นตามหมวด ๑๔ การปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ภายในสองปีนับแต่วันที่แถลงนโยบายต่อรัฐสภาตามมาตรา ๑๗๖ ในการนี้ จะจัดทำเป็นประมวลกฎหมายท้องถิ่นก็ได้ใน

กรณีที่ปรากฏว่ากฎหมายใดที่ตราขึ้นก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ มีเนื้อหาสาระเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้แล้ว ให้ถือเป็นการยกเว้นที่จะไม่ต้องดำเนินการตามมาตรานี้อีก

เจตนารมณ์ เพื่อกำหนดระยะเวลาการจัดทำกฎหมายให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๓๐๔ ให้ดำเนินการจัดทำประมวลจริยธรรมตามมาตรา ๒๗๕ ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

เจตนารมณ์ เพื่อกำหนดระยะเวลาการจัดทำประมวลจริยธรรมให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญในเรื่องจริยธรรมของนักการเมือง

มาตรา ๓๐๕ ในวาระเริ่มแรก มิให้นำบทบัญญัติดังต่อไปนี้มาใช้บังคับกับกรณีต่าง ๆ ภายใต้ง่อนไขดังต่อไปนี้

(๑) มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๔๗ วรรคสอง มาใช้บังคับจนกว่าจะมีการตรากฎหมายตามมาตรา ๔๗ จัดตั้งองค์กรเพื่อทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่และกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ซึ่งต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่แถลงนโยบายต่อรัฐสภา โดยอย่างน้อยกฎหมายดังกล่าวต้องมีสาระสำคัญให้มีคณะกรรมการเฉพาะด้าน เป็นหน่วยย่อยภายในองค์กรนั้น แยกต่างหากจากกัน ทำหน้าที่กำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ และกำกับดูแลการประกอบกิจการโทรคมนาคม และมีรายละเอียดว่าด้วยการกำกับและคุ้มครองการดำเนินการ การจัดให้มีกองทุนพัฒนาทรัพยากรสื่อสารและส่งเสริมให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการสื่อมวลชนสาธารณะ แต่ทั้งนี้ต้องไม่กระทบกระเทือนถึงการอนุญาต สัมภาษณ์ หรือสัญญาที่ชอบด้วยกฎหมายที่ได้กระทำขึ้นก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้จนกว่าการอนุญาต สัมภาษณ์ หรือสัญญานั้นจะสิ้นสุด

(๒) ภายใต้ง่อนไขมาตรา ๒๕๖ วรรคสาม มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๐๒ (๑๐) เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเคยเป็นสมาชิกวุฒิสภา มาตรา ๑๑๕ (๙) และมาตรา ๑๑๖ วรรคสอง มาใช้บังคับกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญนี้

(๓) มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๔๑ มาใช้บังคับกับการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๔๕

(๔) มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๖๗ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง มาตรา ๑๖๘ วรรคเก้า มาตรา ๑๖๙ เฉพาะกรณีการกำหนดแหล่งที่มาของรายได้เพื่อชดใช้รายจ่ายที่ได้ใช้เงินคงคลังจ่ายไปก่อนและมาตรา ๑๗๐ มาใช้บังคับภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

(๕) การใดที่เกี่ยวกับการจัดทำหรือดำเนินการตามหนังสือสัญญาที่ได้ดำเนินการไปแล้วก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ให้เป็นอันใช้ได้ และมีให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๔๐ วรรคสามมาใช้บังคับ แต่ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๔๐ วรรคสาม มาใช้บังคับกับการดำเนินการที่ยังคงค้างอยู่และต้องดำเนินการต่อไป

(๖) มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๐๔ (๒) มาใช้บังคับกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

(๗) มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๕๕ วรรคห้า และมาตรา ๒๘๘ วรรคสาม มาใช้บังคับภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

เจตนารมณ์ โดยที่การปฏิบัติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญในบางเรื่องจำเป็นต้องมีการเตรียมการหรือดำเนินการตรากฎหมาย

มาตรา ๓๐๖ ในวาระเริ่มแรก ให้ผู้พิพากษาในศาลฎีกาที่เคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ในปัจจุบัณประมาณ ๒๕๕๐ สามารถปฏิบัติหน้าที่ผู้พิพากษาอาวุโสในศาลฎีกาตามมาตรา ๒๑๔ ได้ ทั้งนี้ จนกว่าจะมีการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติหน้าที่ของผู้พิพากษาอาวุโส

ภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ให้ตรากฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ให้ผู้พิพากษาศาลยุติธรรมดำรงตำแหน่งได้จนถึงอายุครบเจ็ดสิบปี และผู้พิพากษาศาลยุติธรรมซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไปในปัจจุบัณใดซึ่งได้ปฏิบัติหน้าที่มาแล้วไม่น้อยกว่ายี่สิบปีและผ่านการประเมินสมรรถภาพในการปฏิบัติหน้าที่ สามารถขอไปดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาอาวุโสในศาลซึ่งไม่สูงกว่าขณะดำรงตำแหน่งได้

กฎหมายที่จะตราขึ้นตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง จะต้องมีบทบัญญัติให้ผู้ที่จะมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไปในปัจจุบัณใดในระยะเวลาสิบปีแรกนับแต่วันที่กฎหมายดังกล่าวมีผลใช้บังคับทยอยพ้นจากตำแหน่งที่ดำรงอยู่เป็นลำดับในแต่ละปีต่อเนื่องกันไปและ

สามารถขอไปดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาอาวุโสต่อไปได้

ให้นำบทบัญญัติในวรรคสอง และวรรคสาม ไปใช้กับพนักงานอัยการด้วย โดย
อนุโลม

เจตนารมณ์ เพื่อกำหนดให้มีผู้พิพากษาอาวุโสในศาลสูงได้ และขยายระยะเวลาการ
ดำรงตำแหน่งของผู้พิพากษาศาลยุติธรรมไปจนถึงอายุ ๗๐ ปี และให้นำไปใช้กับพนักงาน
อัยการโดยอนุโลม

มาตรา ๓๐๗ ให้กรรมการตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ใน
วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ คงดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมต่อไป เว้น
แต่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่อายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ในปัจจุปรมาณ ๒๕๕๐ และกรรมการ
ผู้ทรงคุณวุฒิในชั้นศาลใดที่ย้ายไปจากชั้นศาลนั้น ทั้งนี้ ไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วัน
ประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

เจตนารมณ์ เพื่อให้กรรมการตุลาการผู้ทรงคุณวุฒิในศาลยุติธรรมดำรงตำแหน่ง
ต่อไปแต่ไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับนี้

มาตรา ๓๐๘ ให้คณะรัฐมนตรีที่บริหารราชการแผ่นดินอยู่ในวันประกาศใช้
รัฐธรรมนูญนี้แต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายที่มีการดำเนินการที่เป็นอิสระภายในเก้า
สิบวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ โดยให้คณะกรรมการดังกล่าวมีหน้าที่ศึกษาและ
เสนอแนะการจัดทำกฎหมายที่จำเป็นต่อราชการขึ้นเพื่ออนุวัติการตามบทบัญญัติแห่ง
รัฐธรรมนูญ และให้คณะกรรมการดังกล่าวจัดทำกฎหมายเพื่อจัดตั้งองค์กรเพื่อการปฏิรูป
กฎหมาย ตามมาตรา ๘๑ (๕) ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้
โดยในกฎหมายดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติกำหนดให้มีหน้าที่สนับสนุนการ
ดำเนินการร่างกฎหมายของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งด้วย

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ไม่เป็นการตัดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานอื่นที่มี
หน้าที่ต้องจัดทำกฎหมายในความรับผิดชอบ

เจตนารมณ์ เพื่อแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย และจัดทำกฎหมายเพื่อจัดตั้ง
องค์กรเพื่อการปฏิรูปกฎหมายให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ

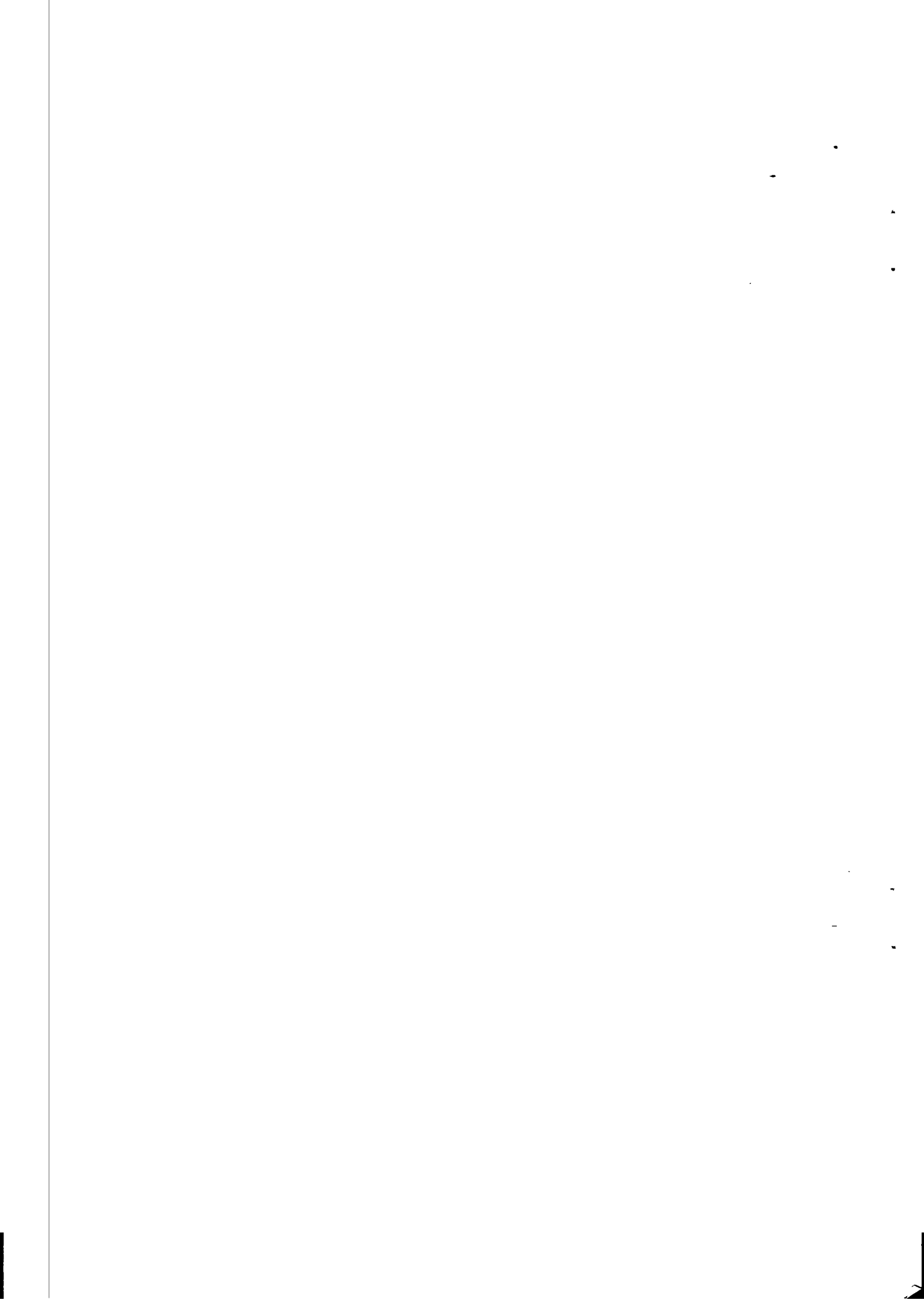
ฉบับนี้ โดยในกฎหมายดังกล่าวต้องมีบทกำหนดให้มีหน้าที่สนับสนุนการดำเนินการร่างกฎหมายของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งด้วย

มาตรา ๓๐๙ บรรดาการใด ๆ ที่ได้รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ ว่าเป็นการชอบด้วยกฎหมายและรัฐธรรมนูญ รวมทั้งการกระทำที่เกี่ยวเนื่องกับกรณีดังกล่าวไม่ว่าก่อนหรือหลังวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ให้ถือว่าการนั้นและการกระทำนั้นชอบด้วยรัฐธรรมนูญนี้

เจตนารมณ์ เพื่อรับรองและคุ้มครองการกระทำที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙

ภาคผนวก ๑

สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นเวทีระดับจังหวัดทั่วประเทศ
ต่อร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ.
(ฉบับรับฟังความคิดเห็น)

ตารางที่ ๑ “สิทธิเสรีภาพ และการมีส่วนร่วมของประชาชน และสิทธิชุมชน”

๑. สิทธิเสรีภาพ และการมีส่วนร่วม ของประชาชน และสิทธิชุมชน	ทั่ว ประเทศ	ภาค			
		กลาง	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ใต้
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
● เห็นด้วย	๘๓.๘	๗๗.๐	๘๕.๐	๘๗.๗	๕๗.๑
● ไม่เห็นด้วย	๕.๑	๓.๘	๑๑.๗	-	๘.๖
● ไม่ระบุ	๑๑.๑	๑๙.๒	๓.๓	๒.๓	๓๔.๓

เหตุผลที่เห็นด้วยเรียงจากมากไปหาน้อย

๑. เห็นด้วย เพราะทำให้เกิดการกระจายสิทธิในการปกครองและบริหารมากขึ้น
๒. ประชาชนจะได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานฟรี ๑๒ ปี อย่างทั่วถึง
๓. ทำให้บุคคลผู้มีอายุเกิน ๖๐ ปีบริบูรณ์ได้รับสิทธิจากการช่วยเหลือของรัฐ
๔. ท้องถิ่นจะมีการพัฒนาตรงตามความต้องการ
๕. สิทธิเกษตรกร
๖. คงไว้ตามรัฐธรรมนูญเดิม
๗. ตรวจสอบตัวบุคคลไม่ต้องใช้หมายศาล
๘. สามารถจำกัดสิทธิของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (สิทธิสื่อ)
๙. ศึกษาฟรีจนจบปริญญาตรี

เหตุผลที่เห็นด้วยเรียงจากมากไปหาน้อย

๑. การใช้สิทธิอย่างอิสระเกินไปก่อให้เกิดการตรวจสอบและร้องเรียนอย่างต่อเนื่อง
๒. ควรบัญญัติเรื่องค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในสถานศึกษาให้ชัดเจนกว่านี้ เนื่องจากในความเป็นจริงยังมีช่องว่างทางกฎหมายในการเรียกเก็บค่าใช้จ่าย
๓. ควรเพิ่มสิทธิเสรีภาพด้านอื่น ๆ ให้มากขึ้น

๔. มาตรา ๓๒ (๒) เรื่องการตรวจค้นตัวบุคคลจะต้องขออนุญาตศาลก่อน ถือเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในการดูแลความสงบสุขของบ้านเมือง

๕. มาตรา ๕๐ รัฐธรรมนูญยังขาดผู้รับผิดชอบ องค์กร หรือหน่วยงานที่ชัดเจน

๖. มาตรา ๔๐ (๓) ควรตัดคำว่า “เสียค่าใช้จ่ายตามควรแก่กรณี”

๗. ไม่ควรมีมาตรา ๖๔ วรรคสอง

๘. ไม่ควรมีมาตรา ๖๓ วรรคสาม เพราะบทบัญญัติดังกล่าว ควรบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติ

๙. ประชาชนส่วนมากยังไม่รู้และเข้าใจสิทธิของตน

ข้อเสนอเพื่อปรับปรุงเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย

๑. เพิ่มการขยายโอกาสทางการศึกษารวมถึงคนพิการด้วย

๒. ระบุบทบาท สิทธิหน้าที่ของคนไทยให้ชัดเจน

๓. ควรเพิ่มทุนการศึกษาให้ประชาชนมากขึ้น

๔. มาตรา ๖๕ ควรเพิ่ม “โดยชุมชนเป็นผู้กำหนด”

๕. ผู้สูงอายุควรได้รับสวัสดิการและค่าใช้จ่ายรายเดือนจากรัฐบาล เพื่อใช้ในการดูแลตนเอง

๖. ควรบัญญัติเรื่องการศึกษาด้านการเมือง ให้เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๗. ให้มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของเกษตรกร

๘. ควรเพิ่มกฎหมายการทำงานของผู้พิการสิทธิของคนพิการ

๙. การจัดสรรงบประมาณในการรักษาธรรมชาติ

๑๐. ควรเพิ่มความชัดเจนให้ประชาชนชาวไทยต้องส่งเสริมและปกป้องขนบธรรมเนียม และวัฒนธรรมของประเทศไทย

๑๑. ควรมีบทบัญญัติคุ้มครองสภาพแรงงาน

๑๒. ควรบัญญัติสิทธิการลงมติของประชาชน

๑๓. การตรวจสอบสื่อและถอดถอน กรณีสื่อรายงานไม่ตรงความจริง

๑๔. เพิ่มอำนาจประชาชนในการตรวจสอบถ่วงดุลภาครัฐ

๑๕. มาตราที่ ๔๘ วรรคหนึ่ง ท้ายสุดเพิ่ม “ที่แท้จริง” เพื่อความชัดเจน

๑๖. มาตรา ๕๑ วรรคสาม ควรเพิ่ม “โดยให้รัฐเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายแก่เด็ก และเยาวชน”

๑๗. มาตรา ๒๔๘ ควรเพิ่ม "คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนในระดับจังหวัดเพื่อแบ่งเบาภาระจากส่วนกลาง"
๑๘. จัดตั้งองค์กรประชาชนในการแก้ไขวิกฤตชาติ
๑๙. ควรเพิ่มสิทธิเสรีภาพของสตรีในการมีส่วนร่วมทางการเมือง
๒๐. บัญญัติสิทธิของคณะกรรมการชุมชนให้เท่าเทียมกับกำนัน และผู้ใหญ่บ้าน
๒๑. ประชาชนต่างถิ่นหากินข้ามจังหวัดได้
๒๒. การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ให้กำหนดค่าเวนคืนให้ชัดเจนเท่าเทียมกัน
๒๓. รัฐรับผิดชอบค่าใช้จ่ายกรณีเป็นคดีความ
๒๔. ให้สงวนอาชีพที่มีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของคนไทย
๒๕. สิทธิในการทำกินของประชาชน และการถือครองที่ดิน อยากให้มีการแบ่งสัดส่วนของชาย และหญิงให้เท่าเทียมกัน
๒๖. เพิ่มสิทธิเสรีภาพของผู้ตั้งขังในทางศาสนา เช่น การละหมาด
๒๗. ควรตรากฎหมายให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการปลูกฝังคุณธรรมและศีลธรรมให้กับเยาวชน

ตารางที่ ๒ “การกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองท้องถิ่น”

๒. การกระจายอำนาจ สู่องค์กรปกครองท้องถิ่น	ทั่วประเทศ	ภาค			
		กลาง	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ใต้
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
● เห็นด้วย	๘๕.๘	๗๗.๘	๙๔.๙	๙๔.๑	๕๐.๐
● ไม่เห็นด้วย	๑๔.๑	๒.๒	๓.๑	๓.๕	๕๐.๐
● ไม่ระบุ	๐.๑	๑๙.๐	๑.๐	๒.๔	๓๔.๐

เหตุผลที่เห็นด้วยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย

๑. ทำให้ท้องถิ่นมีอำนาจในการบริหารจัดการมากขึ้น เพราะการมีส่วนร่วมของประชาชน
๒. ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบเพื่อสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติหน้าที่
๓. มีองค์กรคอยตรวจสอบ
๔. ทำให้มีการพัฒนาที่ต่อเนื่อง
๕. การกระจายอำนาจสามารถทำได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น
๖. มีวาระดำรงตำแหน่งผู้บริหาร
๗. จะได้รับงบประมาณมากขึ้น

เหตุผลที่ไม่เห็นด้วยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย

๑. ยังขาดความพร้อม ต้องสร้างความเข้าใจกับประชาชนในเรื่องท้องถิ่นก่อน แล้วทดลองกับองค์กรท้องถิ่นก่อนการกระจายอำนาจ
๒. การตรวจสอบการทำงาน (อปท.) ควรมีองค์กรที่รับผิดชอบเฉพาะ ไม่ควรบัญญัติโดยประชาชน
๓. ถ้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระเกินไปจะทำให้รัฐบาลควบคุมได้ยาก
๔. ถ้ามีอิสระเกินไปเกิดการเล่นพรรคเล่นพวก
๕. ไม่มีการประชาสัมพันธ์เรื่องการจัดสรรงบประมาณในองค์กรส่วนท้องถิ่น
๖. ไม่ควรยกระดับบุคลากรของท้องถิ่นให้เป็นข้าราชการจะทำให้เกิดความซ้ำซ้อนในการบังคับบัญชา
๗. สิ้นเปลืองงบประมาณ

ข้อเสนอเพื่อปรับปรุงเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย

๑. ให้องค์กรประชาชนจัดเก็บภาษี งบประมาณ เงินเดือน องค์กรอิสระในจังหวัด จัดทำตรวจสอบ งบประมาณการเงิน และข้อมูลด้านงบประมาณประจำปีทุกปี และมีการจัดสรรให้ชุมชน
๒. มีองค์กรกลางเป็นมาตรฐานในการตรวจสอบ
๓. ปัญหาในเรื่องสิ่งแวดล้อม สาธารณูปโภค การศึกษา ควรมีมาตรการในการส่งเสริมแก่ท้องถิ่นมากขึ้น
๔. เตรียมความรู้ให้คนในพื้นที่ที่มีความเข้าใจการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น
๕. มีกฎหมายเกี่ยวกับข้าราชการท้องถิ่นมีสมาชิกท้องถิ่น มีการกระจายอำนาจ
๖. มาตรา ๒๗๕ วรรคสาม ตัดคำว่า "หรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น เพื่อเกิดมาตรฐาน เดียวกัน"
๗. ควรกำหนดเรื่องการลงประชามติในระดับท้องถิ่น ควรจะมีความชัดเจน เช่น กำหนดเป็นกฎหมายลูก
๘. ท้องถิ่นควรมีอิสระในการบริหารบุคคล
๙. การกระจายอำนาจควรอยู่ในรูปของการส่งเสริมและสนับสนุน
๑๐. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีขนาดเล็ก เพื่อประสิทธิภาพในการทำงาน
๑๑. ในการรวบรวมรายชื่อถอดถอนให้ อย่างไรก็ดีอย่างหนึ่งระหว่างบัตรประชาชน หรือสำเนาทะเบียน บ้าน และจำนวนในการเข้าชื่อถอดถอนนักการเมืองท้องถิ่นลดเหลือสามในห้าหรือหนึ่งพันคน
๑๒. มาตรา ๒๗๔ วรรคหนึ่ง ตัดข้อความ "โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับการพัฒนาของจังหวัด" เพื่อให้งานเป็นอิสระ
๑๓. มาตรา ๒๗๕ วรรคสาม ในคณะผู้บริหาร ตัดคำว่า "การเลือกตั้งโดยตรง"
๑๔. มีกฎหมายลูกที่สอดคล้องกับกฎหมายแม่
๑๕. ควรมีแผนรองรับการพัฒนา
๑๖. สมาชิกสภาท้องถิ่นต่าง ๆ ควรมีการกำหนดสัดส่วน ชาย หญิง ให้มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน
๑๗. จบปริญญาตรี
๑๘. ท้องถิ่นควรบำรุงศาสนา
๑๙. ให้มี อบต. หมู่บ้านละ ๑ คน เหมือนผู้ใหญ่บ้าน
๒๐. ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย

๒๑. บทลงโทษนักการเมืองให้รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย
๒๒. ไม่ควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษาในท้องถิ่น
๒๓. มาตรา ๒๗๘ ตัดคำว่า "ตามที่กฎหมายบัญญัติ เนื่องจากต้องบัญญัติเป็นกฎหมายอยู่แล้ว"
๒๔. ให้จัดตั้งองค์กรสภาประชาชนในการแก้ปัญหาวิกฤตของชาติ
๒๕. การเลือกตั้งเทศบาลตำบลให้สมาชิกสภาไปจากหมู่บ้านละหนึ่งคน

ตารางที่ ๓ “คณะบุคคลเพื่อหาทางออกในยามวิกฤต”

๓. คณะบุคคลเพื่อหาทางออก ในยามวิกฤต	ทั่ว ประเทศ	ภาค			
		กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
● เห็นด้วย	๖๐.๘	๕๕.๖	๖๒.๗	๖๑.๐	๖๒.๕
● ไม่เห็นด้วย	๓๑.๕	๒๒.๒	๓๒.๖	๓๗.๓	๒๕.๐
● ไม่ระบุ	๗.๘	๒๒.๒	๔.๗	๑.๗	๑๒.๕

เหตุผลที่เห็นด้วยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย

๑. ควรมีเนื่องจากเป็นปัญหาเฉพาะจึงต้องมีกลุ่มบุคคลเข้ามาทำหน้าที่แก้ไขปัญหาวิกฤตของประเทศ
๒. ปกป้อง รัฐธรรมนูญ

เหตุผลที่ไม่เห็นด้วยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย

๑. ไม่มีความชัดเจนในเรื่องของขอบเขตคำว่า “วิกฤต”
๒. หากเกิดวิกฤตก็ยุบสภา คืนอำนาจให้ประชาชนเลือกตั้งใหม่
๓. การแก้ปัญหาวิกฤต ไม่ควรรวมเอาองค์กรศาลทั้งสามเข้ามาร่วม
๔. คณะบุคคลขาดความชอบธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะตัวแทนของประชาชนทั้งประเทศ
๕. ไม่มั่นใจว่ากลุ่มคนเหล่านี้จะแก้วิกฤตได้จริง
๖. คณะบุคคลเอื้อประโยชน์ต่อกัน
๗. ควรให้สภาประชาชนและองค์กรที่ยอมรับของประชาชน เป็นตัวแทนของประชาชนในการแก้ปัญหา
๘. ไม่สามารถป้องกันการทำรัฐประหารได้
๙. ใครก่อปัญหา ก็ควรรับผิดชอบ
๑๐. ควรแก้ด้วยการสร้างจิตสำนึกของคนในชาติ และให้ มาตรา ๗ รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐
๑๑. คณะบุคคลบางองค์กรไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง
๑๒. ควรให้ประชาชนไม่น้อยกว่า ๑ แสนคนเป็นคณะบุคคล

ข้อเสนอเพื่อปรับปรุงเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย

๑. ควรกำหนดขอบเขตคำว่า วิกฤต
๒. ควรเพิ่มคณะบุคคลที่มาจากหลายสาขาอาชีพ
๓. ควรมีองคมนตรีเข้ามาเป็นองค์ประกอบ
๔. ควรมีทหาร ตำรวจ เข้ามาเป็นคณะบุคคลด้วย
๕. ควรใช้มาตรา ๗ ตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐
๖. ควรเพิ่มองค์กรอิสระเพื่อให้ประชาชนทั้งประเทศได้มีส่วนร่วม
๗. ควรเพิ่มอำนาจแก่รัฐสภาและระบบอำนาจในการแก้ไขวิกฤตที่ชัดเจน
๘. ไม่ควรเป็นกลุ่มบุคคลที่เป็นทหาร
๙. ควรเพิ่มฝ่ายตุลาการเข้ามาเป็นคณะบุคคล
๑๐. ควรเพิ่มบทบัญญัติเพื่อป้องกันการทำรัฐประหาร
๑๑. ระยะเวลาการทำงานมีกฎบังคับว่าทั้ง ๑๑ คน ที่กำหนดต้องมาประชุม และในการเรียกประชุมต้องมีประธานที่ชัดเจน
๑๒. ควรมีองค์กรที่เป็นที่ยอมรับของประชาชนร่วมแก้ปัญหา
๑๓. ไม่ควรมีศาลเข้ามาเกี่ยวข้อง
๑๔. ให้ยุบสภาเมื่อมีวิกฤต
๑๕. ให้ออกกฎหมายแก้ไขเฉพาะที่มีปัญหา

ตารางที่ ๔ “การบัญญัติให้พุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ”

๔. การบัญญัติให้พุทธศาสนา เป็นศาสนาประจำชาติ	ทั่ว* ประเทศ	ภาค*			
		กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
● เห็นด้วย	-	๔๖.๐	-	-	๒๙.๓
● ไม่เห็นด้วย	-	๔๘.๐	-	-	๖๕.๘
● ไม่ระบุ	-	๖.๐	-	-	๔.๙

เหตุผลที่เห็นด้วยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย

๑. เนื่องจากพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่อยู่คู่กับประเทศไทย
๒. คนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ
๓. เพื่อธำรงศาสนา
๔. สนับสนุนการนำหลักธรรมของศาสนามาเสริมสร้างคุณธรรม และพัฒนาคุณภาพชีวิตได้
๕. การบัญญัติทำให้ศาสนาพุทธเป็นส่วนหนึ่งของสถาบันชาติ
๖. การบัญญัติไม่น่าจะทำให้เกิดปัญหากับคนไทยในการอยู่ร่วมกัน
๗. ทำให้ได้รับงบประมาณสนับสนุน และรัฐอุปถัมภ์คุ้มครองศาสนาพุทธได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๘. บัญญัติไว้เพื่อคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของคนไทยไว้เป็นเอกลักษณ์ของชาติ
๙. การบัญญัติพุทธศาสนาให้สอดคล้องกับชาติไทย ในธงชาติมี ๓ สี ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
๑๐. เป็นการคุ้มครองศาสนา สามารถนำมาเป็นข้อปฏิบัติสำหรับผู้ที่ทำผิดอาญา
๑๑. ทำให้ศาสนามีระบบระเบียบมากขึ้น
๑๒. เกิดประโยชน์กับคนไทยที่นับถือศาสนาอื่น
๑๓. ทำให้คนนับถือศาสนาพุทธมากขึ้น

* หมายเหตุ ไม่ระบุสัดส่วนเพราะปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีการชนคนเข้าร่วมแสดงความเห็นและลงคะแนนเพื่อสร้างสถิติ รวมทั้งบางเวทีมีการแจกเอกสารข่มขู่ ตาปรางค์ผู้ที่ไม่สนับสนุน นอกจากนี้หลายเวทีมีการแสดงความเห็นด้วยโดยมีเจตนาให้บัญญัติและมีการบังคับตามธรรมเนียมอย่างเคร่งครัด ไม่ใช่บัญญัติไว้เป็นเอกลักษณ์เท่านั้น

๑๔. มาตรา ๑๒ ยังขาดเรื่องศาสนา

๑๕. บัญญัติแต่ไม่กำหนดบทลงโทษ

เหตุผลที่ไม่เห็นด้วยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย

๑. ทำให้เกิดความแตกแยกในสังคม
๒. การนับถือศาสนาขึ้นอยู่กับจิตใจของประชาชนมากกว่า
๓. ทำให้ศาสนาอื่นที่มีประชาชนนับถือเป็นศาสนาชั้นสอง
๔. การบัญญัติมีลักษณะเป็นการบังคับให้คนไทยนับถือศาสนาพุทธ
๕. ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติไทยอยู่แล้ว
๖. มีสิ่งอื่นที่แสดงให้เห็นว่าเป็นประเทศพุทธศาสนาอยู่แล้ว
๗. ศาสนาไม่ควรเข้ามาเกี่ยวข้องกับการเมือง
๘. ทุกศาสนาสอนให้คนเป็นคนดี ดังนั้นไม่จำเป็นต้องบัญญัติ
๙. ส่งผลเสียมากกว่าผลดี
๑๐. บัญญัติแล้วต้องกำหนดการกระทำผิด
๑๑. ศาสนาขึ้นอยู่กับศรัทธาและความเลื่อมใส การบวรจึงผิดหลักศาสนา
๑๒. พระมหากษัตริย์ทรงเป็นศาสนูปถัมภกจึงถือเป็นศาสนาประจำชาติอยู่แล้ว
๑๓. รัฐธรรมนูญได้ให้สิทธิเสรีภาพอยู่แล้ว
๑๔. รัฐธรรมนูญเป็นของคนทั้งประเทศ ไม่ใช่คนนับถือศาสนาพุทธ ควรให้เกียรติแก่ผู้นับถือศาสนาอื่นด้วย
๑๕. สังคมไทยเป็นประชาธิปไตยสามารถนับถือศาสนาใดก็ได้ เพื่อความสมานฉันท์
๑๖. การช่วยเหลืองบประมาณทำให้ภาครัฐต้องรับผิดชอบสูงขึ้น

ข้อเสนอเพื่อปรับปรุงเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย

๑. ประเทศไทยมีศาสนาหลากหลายอยู่แล้ว
๒. ให้บัญญัติ วันสำคัญทางศาสนาอิสลามเป็นวันหยุดราชการ
๓. มาตรา ๗๘ ควรเพิ่ม "รัฐต้องให้ความสำคัญด้านศาสนา และคุ้มครองอุปถัมภ์ศาสนา ส่งเสริมความเข้าใจอันดี และความสมานฉันท์" ลงไปด้วย

๔. ให้ทุกศาสนามีกฎหมายควบคุมอย่างเข้มงวด
๕. ให้ผู้นับถือศาสนาพุทธรักษาศีลห้าด้วย เน้นการปฏิบัติมากกว่า
๖. ห้ามพระยุ่งเกี่ยวกับการเมือง
๗. ควรคำนึงถึงความหลากหลายของชาติพันธุ์วรรณะของประชากรในประเทศ
๘. ได้มีการบัญญัติเรื่องพุทธศาสนาไว้แล้วในมาตรา ๙, ๓๗, ๗๘ ว่า "พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะ" จึงมีควรบัญญัติเพิ่มเติม
๙. ถ้าบัญญัติต้องมีกฎหมายลูกมารองรับ
๑๐. การบัญญัติขึ้นอยู่กับความพร้อมของประชาชนที่จะปฏิบัติตามหลักศาสนาหรือไม่
๑๑. ควรบัญญัติไว้เพื่อเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย
๑๒. ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติ
๑๓. บัญญัติว่าพุทธศาสนา เป็นศาสนาประจำชาติ ศาสนาอื่นประชาชนเลือกนับถือได้ตามศรัทธา

ตารางที่ ๕ "แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ"

๕. แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	ทั่วประเทศ	ภาค			
		กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
● เห็นด้วย	๗๙.๖	๖๖.๖	๘๓.๓	๙๓.๕	๕๗.๑
● ไม่เห็นด้วย	๗.๔	๔.๘	๑๑.๙	๖.๕	-
● ไม่ระบุ	๑๓.๐	๒๘.๖	๔.๘	-	๔๒.๙

เหตุผลที่เห็นด้วยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย

๑. เหมาะสมดีอยู่แล้วที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ
๒. เห็นด้วยในการสนับสนุนด้านการศึกษาของรัฐ

เหตุผลที่ไม่เห็นด้วย

- ประชาชนมีส่วนร่วมน้อยมาก เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจ

ข้อเสนอเพื่อปรับปรุงเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย

๑. จัดการศึกษาอย่างทั่วถึง
๒. ควรสนับสนุนการกระจายอำนาจด้านการศึกษาไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรศาสนา และเอกชนเพิ่มขึ้น เพื่อพัฒนามาตรฐาน และคุณภาพการศึกษา
๓. ให้มีคณะกรรมการภาครัฐ และภาคเอกชน
๔. ควรมีการจัดการศึกษาด้านศาสนาในสถานศึกษาอย่างจริงจัง
๕. สนับสนุนองค์กรการเมืองภาคประชาชน
๖. ควรเพิ่ม "การศึกษานอกระบบ" ต่อท้ายการเรียนรู้ตลอดชีวิตใน มาตรา ๔๘ วรรคสาม
๗. ควรเพิ่ม "โดยมีกองทุนสิ่งแวดล้อมที่มีการบริหารจัดการประชาชนมีส่วนร่วม" ต่อท้าย มาตรา ๘๔ (๗)
๘. จัดทำสาธารณูปโภคให้เท่ากันทั้งเมืองและชนบท
๙. ส่งเสริมการส่งออก

๑๐. ควรเพิ่ม “ที่ใช้ในการเรียนการสอน” ต่อท้าย มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง
๑๑. เพิ่มเติมคำว่า “ชาติไทย” บัญญัติไว้ในมาตรา ๗๙ (๓) ต่อจากจริยธรรม
๑๒. เพิ่มเติม “เป็นการส่งเสริมของกระทรวงศึกษาธิการ และสนับสนุน” ในมาตรา ๗๙ (๔)
๑๓. มีสภาเกษตรกรแห่งชาติ
๑๔. เพิ่มสวัสดิการให้ผู้ที่เสียภาษีให้รัฐ เมื่ออายุ ๖๐ ปีขึ้นไป

ตารางที่ ๖ “จำนวนและการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร”

๖. จำนวนและการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	ทั่ว ประเทศ	ภาค			
		กลาง	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ใต้
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
● เห็นด้วย	๖๑.๘	๖๒.๒	๖๒.๓	๖๘.๖	๔๖.๓
● ไม่เห็นด้วย	๓๐.๙	๓๑.๑	๓๔.๔	๒๙.๑	๒๙.๓
● ไม่ระบุ	๗.๓	๖.๗	๓.๓	๒.๓	๒๔.๔

เหตุผลที่เห็นด้วยเรียงจากมากไปหาน้อย

๑. การลดจำนวน ส.ส. ทำให้ประหยัดงบประมาณ
๒. การเลือกตั้งแบบแบ่งเขต เขตละ ๓ คน จะทำให้มีผู้แทนดูแลในเขตมากขึ้น ประชาชนจะได้รับประโยชน์
ด้านการบริการมากขึ้น
๓. ทำให้ยากในการซื้อเสียง
๔. จำนวน ๔๐๐ คน เหมาะสมกับประชากร
๕. ทำให้มีการเลือกตั้งโดยตรง และมีสัดส่วนที่มีความเหมาะสม
๖. เห็นด้วยกับการแบ่งภาคการเลือกตั้ง
๗. ทำให้เลือกได้ทั้งคนและพรรค
๘. มาตรา ๙๒ (๒) ระบบสัดส่วนคะแนนตามบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองที่จะทำควรรลดไว้
เพียง ๑ เบอร์เซนต์จะเหมาะสมกว่า

เหตุผลที่ไม่เห็นด้วยเรียงจากมากไปหาน้อย

๑. ส.ส. ควรเป็นแบบเขตเดียวเบอร์เดียว
๒. เขตเลือกตั้งใหญ่เกินไป ทำให้ ส.ส. ดูแลไม่ทั่วถึง
๓. การลดจำนวน ส.ส. ทำให้ประสิทธิภาพการทำงานลดลง

๔. ส.ส. ควรมีเท่าเดิม
๕. ไม่ควรมีระบบสัดส่วน
๖. ไม่ควรมีระบบสัดส่วนเพราะจำนวนประชากรในแต่ละเขตมีความแตกต่างกัน
๗. การลดจำนวน ส.ส. จะทำให้การซื้อสิทธิขายเสียงได้มากขึ้น
๘. ส.ส. ควรมาจากการเลือกตั้งเท่านั้น
๙. การลดจำนวน ส.ส. ไม่สามารถลดปัญหาการซื้อเสียงได้
๑๐. การเลือกตั้งแบบสัดส่วนมีความยุ่งยาก
๑๑. ส.ส. แบ่งเขต ๒๐๐ คน สัดส่วน ๒๐๐ คน
๑๒. ควรมีการเลือกตั้ง ส.ส. ในลักษณะขึ้นบัญชีเช่นเดียวกับสอบบรรจุข้าราชการ
๑๓. ระบบสัดส่วนจะทำให้พรรคการเมืองอ่อนแอ และ ส.ส. แยกแยกกัน
๑๔. ส.ส. แบ่งเขตยกทั้งจังหวัด
๑๕. มี ส.ส. มากเกินความจำเป็น

ข้อเสนอเพื่อปรับปรุงเรียงจากมากไปหาน้อย

๑. ลดจำนวน ส.ส. ลงอีก
๒. ไม่ควรมีบัญชีรายชื่อ
๓. เขตละ ๑ คน
๔. ยึดตามรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐
๕. ต้องจบปริญญาตรี
๖. ส.ส. แบบแบ่งเขตให้มาจากกลุ่มอาชีพ
๗. ส.ส. ไม่ต้องจบปริญญาตรี
๘. ส.ส. ประจำจังหวัด ควรมีจังหวัดละ ๑ คน
๙. เลือก ส.ส. ๒ วิธี แบ่งเขต และรวมเขต
๑๐. แบ่งเขตอย่างเดียว ๔๐๐ คน
๑๑. คำนวณ ส.ส. จากประชาชน ๒๐๐,๐๐๐ คน ต่อ ๑ คน
๑๒. วาระการดำรงตำแหน่งไม่เกิน ๒ ปี

๑๓. กำหนดเขตให้ใหญ่ขึ้น
๑๔. ส.ส. ระบบสัดส่วน ควรมีการแบ่งเพศหญิง และเพศชายเท่ากัน
๑๕. พรรคการเมืองควรจัดสรรเพศหญิง เพศชาย จำนวนเท่ากัน
๑๖. ให้ กกต. ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งว่าบุคคลลักษณะใดสมควรได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส.
๑๗. ลดเงินเดือน ส.ส.
๑๘. ส.ส. แบ่งเขตกว้างเกินไป ดูแลไม่ถึง
๑๙. มาจากระบบสัดส่วนทั้งหมด
๒๐. ส.ส. ที่ไม่สังกัดพรรค ห้ามสังกัดพรรคในระหว่างยุบพรรค
๒๑. คำนวณ ส.ส. จากประชาชน ๑๕๐,๐๐๐ คน ต่อ ๑ คน
๒๒. ควรลดจำนวนผู้ติดตามของ ส.ส. เพื่อประหยัดค่าใช้จ่าย
๒๓. ควรมีสถาบันพัฒนา และอบรมนักการเมืองก่อนเข้าทำหน้าที่
๒๔. กำหนดให้ ส.ส. ที่ทำผิดรับโทษเป็น ๒ เท่าของคนทั่วไป
๒๕. ควรเพิ่ม ส.ส. จบการศึกษามหาบัณฑิต

ตารางที่ ๗ “จำนวนและการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา”

๗. จำนวนในการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา	ทั่ว ประเทศ	ภาค			
		กลาง	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ใต้
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
● เห็นด้วย	๓๙.๓	๓๑.๘	๔๙.๒	๔๑.๖	๒๘.๖
● ไม่เห็นด้วย	๕๕.๗	๕๖.๘	๕๐.๘	๕๕.๐	๕๗.๑
● ไม่ระบุ	๖.๐	๑๑.๔	-	๓.๔	๑๔.๓

เหตุผลที่เห็นด้วยเรียงจากมากไปหาน้อย

๑. การสรรหาจะทำให้ได้มาซึ่งบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ
๒. การสรรหาสามารถป้องกันการสร้างผลประโยชน์ต่างตอบแทน
๓. เห็นด้วยในการสรรหาแต่ควรมีการเลือกตั้งด้วย
๔. จะทำให้มีคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือการกลั่นกรองที่เหมาะสม
๕. สว. อยู่ภายใต้ของการครอบงำของกลุ่มอำนาจทางการเมือง จึงควรมาจากการสรรหา
๖. การลดจำนวน สว. ทำให้ลดการเปลี่ยนแปลงงบประมาณได้
๗. การลดจำนวน สว. และการสรรหาทำให้สามารถกำหนดคุณสมบัติความเชี่ยวชาญได้อย่างเท่าเทียมกัน
๘. เห็นด้วยกับการสรรหาแต่ต้องมีอำนาจถอดถอนนักการเมือง
๙. ปรับลดจำนวน สว. ลง

เหตุผลที่ไม่เห็นด้วยเรียงจากมากไปหาน้อย

๑. สว. ต้องมาจากการเลือกตั้งโดยตรง
๒. การสรรหาจะส่งเสริมการคอร์รัปชัน
๓. การสรรหายังมีวิธีการที่ไม่ชัดเจน และโปร่งใส ในการป้องกันกลุ่มพวกพ้อง
๔. ขัดกับหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย
๕. คนส่วนน้อยเป็นคนสรรหา

๖. เป็นการจำกัดสิทธิของประชาชน
๗. คณะกรรมการการสรรหาไม่สามารถเป็นตัวแทนประชาชนได้
๘. การสรรหาจากกลุ่มอาชีพ จะทำให้เกิดการเห็นแก่ประโยชน์เฉพาะกลุ่มอาชีพของตน
๙. สิ้นเปลืองงบประมาณแผ่นดิน
๑๐. สว. ควรมีจำนวนมากกว่านี้ เพื่อทำงานที่มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอเพื่อปรับปรุงเรียงจากมากไปหาน้อย

๑. ควรมีการสรรหาคณะบุคคลก่อนแล้วจึงให้ประชาชนเลือกตั้งภายหลัง เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วม
๒. มาจากทั้งการสรรหา และเลือกตั้งเท่า ๆ กัน
๓. มาจากการเลือกตั้งอย่างเดียว
๔. สัดส่วนอาชีพ ควรมีอาชีพที่หลากหลายมากกว่านี้
๕. ควรป้องกันการเป็นวงศาคณาญาติของ ส.ส. และ สว. ในรัฐสภา เพื่อป้องกันสภาค่วมือ
๖. ถ้ามาจากการเลือกตั้งให้หาเสียงได้
๗. คณะกรรมการสรรหาควรเพิ่มภาคประชาชนในการมีส่วนร่วม
๘. ให้ประชาชนเลือกตัวแทนในระดับจังหวัดจำนวนหนึ่ง และให้คณะกรรมการสรรหาเลือกให้เหลือ ๑ คน เป็นตัวแทนจังหวัด
๙. สว. ๒๐๐ คน มีมากเกินไป
๑๐. มีการเสนอแนะจำนวน ส.ส., เขตเดียวเบอร์เดียว เขตใหญ่ ตัดบัญชีรายชื่อ
๑๑. คณะกรรมการมาจากการเลือกตั้งด้วย
๑๒. ควรยกเลิก สว.
๑๓. จังหวัดละ ๑ คน
๑๔. สว. ควรมีจังหวัดละ ๒ คน
๑๕. ควรมีคณะกรรมการสรรหาระดับจังหวัด
๑๖. สว. ควรมี ๔๐๐ คน
๑๗. ให้เลือก สว. จากระบบเลือกตั้งของจังหวัดจำนวนหนึ่ง และตัวแทนที่ได้มาจากการเลือกกันเองให้ได้เท่าที่กฎหมายกำหนด

๑๘. เป็นการเลือกตั้งระดับประเทศไม่แบ่งเขต

๑๙. คำนึงถึงสัดส่วนพื้นที่ -

๒๐. ควรให้ผู้หญิงเป็น สว. ๑ ใน ๓

๒๑. สว. ควรมาจากบุคคลซึ่งเคยดำรงตำแหน่งสำคัญในองค์กรต่าง ๆ

๒๒. ไม่ต้องจบปริญญาตรี

๒๓. ใช้การสอบคัดเลือก

๒๔. จบปริญญาตรี

๒๕. สว. ต้องรับโทษเป็น ๒ เท่าของคนทั่วไป

ตารางที่ ๘ “สองหมื่นรายชื่อถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้”

๘. สองหมื่นรายชื่อถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้	ทั่ว - ประเทศ	ภาค			
		กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
● เห็นด้วย	๘๓.๓	๗๖.๒	๙๕.๘	๘๐.๔	๗๐.๘
● ไม่เห็นด้วย	๑๐.๗	๔.๘	๔.๒	๑๙.๖	๘.๓
● ไม่ระบุ	๖.๐	๑๙.๐	-	-	๒๐.๘

เหตุผลที่เห็นด้วยเรียงจากมากไปหาน้อย

๑. มีความเหมาะสมและมีขั้นตอนที่ง่ายกว่าเดิม
๒. จำนวนตามรัฐธรรมนูญฉบับเดิมมีจำนวนมากเกินไป
๓. ประชาชนมีสิทธิทางการเมืองมากขึ้นและทำให้สามารถติดตามตรวจสอบนักการเมืองได้ ทำให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชน
๔. นอกจากมีมติให้ถอดถอนได้แล้วควรกำหนดให้ใช้งบประมาณคืนด้วยทั้งการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

เหตุผลที่ไม่เห็นด้วยเรียงจากมากไปหาน้อย

๑. จำนวนน้อยเกินไปอาจเกิดการกลั่นแกล้งของคู่แข่งทางการเมือง ซึ่งอาจทำให้เกิดความวุ่นวายได้ และทำให้เสียงบประมาณในการเลือกตั้ง
๒. ควรลดลงกว่านี้เพราะเท่าที่ผ่านมาไม่เคยมีใครถูกถอดถอน
๓. มีขั้นตอนยุ่งยาก
๔. ควรกำหนดจำนวนเป็นเปอร์เซ็นต์ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะดีกว่ากำหนดตายตัว

ข้อเสนอเพื่อปรับปรุงเรียงจากมากไปหาน้อย

๑. ลดจำนวนคน และจำนวนวัน
๒. กำหนดหลักเกณฑ์ให้ชัดเจน บัญญัติให้ชัดถึงระดับท้องถิ่น และมีกฎหมายที่สามารถถอดถอนได้
๓. ควรกำหนดให้ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเขตที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งเกินกึ่งหนึ่ง

มีสิทธิถอดถอนนักการเมืองที่เลือกได้

๔. ควรเพิ่มโทษผู้ที่ถูกถอดถอน โดยถูกตัดสิทธิทางการเมืองจาก ๕ ปี เป็น ๑๐ ปี
๕. ควรเพิ่มบทคุ้มครองประชาชนผู้เข้าชื่อถอดถอนด้วย
๖. ควรเพิ่มรายชื่อประชาชนผู้เข้าชื่อถอดถอน
๗. สองหมื่นคนน้อยไป อาจเกิดการกลั่นแกล้ง
๘. ควรให้ประชาชน ๑ ใน ๕ หรือ ๑ ใน ๑๐ ที่มีภูมิลำเนาเดียวกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีอำนาจ

ในการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้น

๙. ประชาชนท้องที่อื่นลงชื่อถอดถอน ส.ส. อีกท้องที่ได้
๑๐. ท้องถิ่นให้ใช้ ๑๕% ของผู้มีสิทธิลงคะแนน
๑๑. ใช้รัฐธรรมนูญปี ๒๕๔๐
๑๒. ให้เป็นไปตามแต่ละระดับ แต่ละท้องถิ่น
๑๓. กำหนดระยะเวลาให้ชัดเจน ให้ดำเนินการแล้วเสร็จภายใน ๑ เดือน

ตารางที่ ๙ "การให้บำเหน็จบำนาญ ส.ส. สว."

๙. การให้บำเหน็จบำนาญ ส.ส. สว.	ทั่วประเทศ	ภาค			
		กลาง	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ใต้
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
● เห็นด้วย	๒๓.๑	๔๐.๐	-	๕๐.๐	-
● ไม่เห็นด้วย	๗๖.๙	๖๐.๐	๑๐๐.๐	๕๐.๐	๑๐๐.๐

เหตุผลที่ไม่เห็นด้วยเรียงจากมากไปหาน้อย

-ทำให้สิ้นเปลือง และเป็นการผูกพันงบประมาณรายจ่าย

ตารางที่ ๑๐ “คณะกรรมการสรรหาองค์กรอิสระ”

๑๐.คณะกรรมการสรรหาองค์กรอิสระ	ทั่วประเทศ	ภาค			
		กลาง	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ใต้
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
● เห็นด้วย	๗๑.๘	๕๘.๓	๗๖.๕	๘๕.๗	๔๕.๕
● ไม่เห็นด้วย	๑๒.๘	-	๒๓.๕	๔.๘	๙.๑
● ไม่ระบุ	๑๕.๔	๔๑.๑	-	๙.๕	๔๕.๕

เหตุผลที่เห็นด้วยเรียงจากมากไปหาน้อย

๑. คณะกรรมการสรรหาองค์กรอิสระมีความเหมาะสมดีอยู่แล้ว
๒. องค์กรศาลสรรหา

เหตุผลที่ไม่เห็นด้วยเรียงจากมากไปหาน้อย

๑. คณะกรรมการสรรหา ต้องไม่มีนักการเมืองเข้ามาเป็นคณะกรรมการ เพราะอาจขาดความเป็นอิสระในการทำงาน
๒. ควรให้ประชาชนเลือกเอง
๓. การมีคณะกรรมการสรรหาทำให้เกิดระบบอุปถัมภ์
๔. ให้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับหลักการวินิจฉัยของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ โดยให้ใช้หลักจิตวิทยา

ข้อเสนอเพื่อปรับปรุงเรียงจากมากไปหาน้อย

๑. เพิ่มองค์กรอิสระประชาชน
๒. ประชาชนควรเป็นผู้ดำเนินการสรรหาองค์กรอิสระเอง
๓. คณะกรรมการสรรหาต้องมีความรู้ความสามารถ
๔. ให้มีองค์กรอิสระท้องถิ่น และส่วนกลาง
๕. ตัดประธานสภาฯ และผู้นำฝ่ายค้าน
๖. ทหาร/ตำรวจ
๗. มีกรรมการตรวจสอบกฎหมายสรรหา
๘. ให้มีองคมนตรีด้วย
๙. กรรมการสรรหามีน้อยเกินไป

๑๐. คณะกรรมการสรรหาองค์กฤษฎระ ควรมีนักการเมืองเข้ามาเป็นคณะกรรมการด้วย เนื่องจากมาจาก
จากการเลือกตั้ง

๑๑. องค์กฤษฎระมาจากการเลือกตั้ง

๑๒. มีกฎหมายตรวจสอบงบประมาณที่องค์กฤษฎระนำไปใช้

ตารางที่ ๑๑ “การคานและดุลอำนาจใบแดงคณะกรรมการการเลือกตั้ง”

๑๑.การคานและดุลอำนาจใบแดง คณะกรรมการการเลือกตั้ง	ทั่ว ประเทศ	ภาค			
		กลาง	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ใต้
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
● เห็นด้วย	๘๒.๖	๓๗.๕	๙๒.๙	๙๒.๖	๖๐.๐
● ไม่เห็นด้วย	๖.๕	๑๒.๕	๗.๑	๓.๗	๖.๗
● ไม่ระบุ	๑๐.๙	๕๐.๐	-	๓.๗	๓๓.๓

เหตุผลที่เห็นด้วยเรียงจากมากไปหาน้อย

๑. ทำให้เกิดความยุติธรรมมากยิ่งขึ้น
๒. สามารถจำกัดขอบเขต กกต. ได้อย่างเหมาะสม
๓. มีศาลกลั่นกรอง เพราะศาลมีความเป็นกลาง
๔. บางครั้ง กกต. ไม่เป็นกลาง

เหตุผลที่ไม่เห็นด้วยเรียงจากมากไปหาน้อย

๑. ศาลมีคดีที่ต้องพิจารณาอีกมาก หากให้พิจารณาคดีเลือกตั้งอีกจะเพิ่มภาระให้ศาล
๒. ไม่ควรมีการยื่นอุทธรณ์ใครอีก เพราะทำให้เสียเวลา ควรให้อำนาจ กกต. อย่างเต็มที่
๓. กกต. ไม่มีอำนาจ หรือใช้อำนาจได้ไม่เต็มที่
๔. ควรมีองค์กรอื่นเข้ามามีบทบาทในการรับผิดชอบ

ข้อเสนอเพื่อปรับปรุงเรียงจากมากไปหาน้อย

๑. ควรมีศาลเลือกตั้งโดยเฉพาะ
๒. ควรมีกฎหมายวิธีพิจารณาความคดีเลือกตั้งให้ชัดเจน
๓. ควรกำหนดเงื่อนไขเวลาในการพิจารณาคดีเอาไว้
๔. ควรให้ประชาชนมีสิทธิเลือกตั้ง กกต.
๕. กกต. ควรชี้แจงใบเหลืองใบแดงให้ชัดเจน
๖. กกต. แต่ละเขตมาจากการคัดสรร
๗. ศาลไม่นำเข้ามาเกี่ยวข้อง

ตารางที่ ๑๒ “บทบาทใหม่ของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา”

๑๒.บทบาทใหม่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน รัฐสภา	ทั่ว ประเทศ	ภาค			
		กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
● เห็นด้วย	๘๗.๕	๓๓.๓	๙๖.๘	๘๗.๕	๖๖.๗
● ไม่เห็นด้วย	๓.๖	-	๓.๒	๖.๓	-
● ไม่ระบุ	๘.๙	๖๖.๗	-	๖.๓	๓๓.๓

เหตุผลที่เห็นด้วยเรียงจากมากไปหาน้อย

๑. มีอำนาจต่อรองมากกว่าประชาชน
๒. เป็นช่องทางในการกำกับดูแลนักการเมือง
๓. เพื่อให้มีการแก้ไขทันต่อเหตุการณ์
๔. เหมาะสมในการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

เหตุผลที่ไม่เห็นด้วยเรียงจากมากไปหาน้อย

๑. ไม่จำเป็น เพราะมีหน่วยงานตรวจสอบอยู่แล้ว
๒. มีคณะกรรมการน้อยเกินไป ทำให้ ความคิดเห็นไม่หลากหลาย

ข้อเสนอเพื่อปรับปรุงเรียงจากมากไปหาน้อย

๑. ควรเพิ่มอำนาจให้มากขึ้น
๒. ควรมีการกระจายอำนาจมายังส่วนภูมิภาค
๓. คงไว้เหมือนรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐

ตารางที่ ๑๓ “การเพิ่มอำนาจ และการลดจำนวนคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ”

๑๓.การเพิ่มอำนาจ และการลดจำนวน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	ทั่ว ประเทศ	ภาค			
		กลาง	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ใต้
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
● เห็นด้วย	๘๑.๙	๖๐.๐	๘๖.๗	๘๐.๙	๘๐.๐
● ไม่เห็นด้วย	๑๑.๕	-	๑๓.๓	๑๔.๓	-
● ไม่ระบุ	๖.๖	๔๐.๐	-	๕.๘	๒๐.๐

เหตุผลที่เห็นด้วยเรียงจากมากไปหาน้อย

๑. ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพ ประหยัดงบประมาณ และเป็นประโยชน์ต่อประชาชน
๒. การให้คณะกรรมการสิทธิมีอำนาจฟ้องร้องแทนประชาชนมีความเหมาะสมเพราะมีอำนาจต่อรองมากกว่า
๓. คณะกรรมการสิทธิเป็นคนที่มีความรู้ความสามารถ

เหตุผลที่ไม่เห็นด้วยเรียงจากมากไปหาน้อย

๑. มีการกำหนดจำนวนไม่เหมาะสม
๒. มีอำนาจหน้าที่มากเกินไป
๓. การสรรหาอาจเกิดระบบอุปถัมภ์

ข้อเสนอเพื่อปรับปรุงเรียงจากมากไปหาน้อย

๑. ให้มีคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนในระดับจังหวัด
๒. ควรมีการกำหนดระยะเวลาในการดำเนินคดีให้ชัดเจน
๓. ควรเพิ่มอำนาจหน้าที่ให้มากขึ้น
๓. ควรคุ้มครองการทำงานของคณะกรรมการสิทธิด้วย
๔. มีองค์กรอิสระมาดูแลสิ่งแวดล้อม
๕. มาตรา ๔๗ เพิ่ม “ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม

ตารางที่ ๑๔ "การปรับบทบาทตุลาการ อัยการให้เป็นอิสระมากขึ้น"

๑๔.การปรับบทบาทตุลาการ อัยการ ให้เป็นอิสระมากขึ้น	ทั่ว ประเทศ	ภาค			
		กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
● เห็นด้วย	๗๘.๗	๖๑.๕	๙๓.๕	๗๗.๓	๕๕.๖
● ไม่เห็นด้วย	๙.๓	-	๖.๕	๒๒.๗	-
● ไม่ระบุ	๑๒.๐	๓๘.๕	-	-	๔๔.๔

เหตุผลที่เห็นด้วยเรียงจากมากไปหาน้อย

๑. เพื่อป้องกันการครอบงำของฝ่ายบริหาร และฝ่ายนิติบัญญัติ
๒. การทำงานมีความคล่องตัว ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพ

เหตุผลที่ไม่เห็นด้วยเรียงจากมากไปหาน้อย

๑. ควรคงไว้ตามแบบเดิม
๒. ในมุมมองของประชาชน อัยการยังไม่มีความเป็นธรรม จึงไม่ควรให้อิสระมากเกินไป
๓. ให้อำนาจตุลาการมากเกินไป ควรควบคุมตรวจสอบองค์กรตุลาการด้วย

ข้อเสนอเพื่อปรับปรุงเรียงจากมากไปหาน้อย

๑. ควรตั้งองค์กรไต่ขึ้นมาแบ่งเบาภาระของศาล
๒. ควรให้องค์กรอัยการมีอิสระมากขึ้น
๓. ตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินอัยการ
๔. ควรตรวจสอบองค์กรอัยการได้

ตารางที่ ๑๕ "ปัญหาการกระทำที่ขัดต่อผลประโยชน์ส่วนตัว และผลประโยชน์ของรัฐ"

ตารางที่ ๑๕ "ปัญหาการกระทำที่ขัดต่อผลประโยชน์ส่วนตัว และผลประโยชน์ของรัฐ"

๑๕.ปัญหาการกระทำที่ขัดต่อ ผลประโยชน์ส่วนตัว และผลประโยชน์ ของรัฐ	ทั่ว ประเทศ	ภาค			
		กลาง	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ใต้
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
● เห็นด้วย	๙๓.๑	๗๘.๖	๑๐๐.๐	๙๗.๐	๗๖.๙
● ไม่เห็นด้วย	๑.๐	-	-	๓.๐	-
● ไม่ระบุ	๕.๙	๒๑.๔	-	-	๒๓.๑

เหตุผลที่เห็นด้วยเรียงจากมากไปหาน้อย

- เห็นด้วยตามร่างรัฐธรรมนูญ
- ป้องกันการคอร์รัปชันธุรกิจทางการเมือง
- ผู้บริหารประเทศทำให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่น

เหตุผลที่ไม่เห็นด้วยเรียงจากมากไปหาน้อย

- สิทธิส่วนบุคคลควรได้รับความคุ้มครอง
- อาจกีดกันคนมีคุณภาพ

ข้อเสนอเพื่อปรับปรุงเรียงจากมากไปหาน้อย

- เพิ่มบุคคลใกล้ชิดด้วย
- การแสดงบัญชีทรัพย์สินควรเปิดเผยสู่สาธารณชน
- ควรมีการตรวจสอบก่อนเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง
- ให้ชัดเจนกว่ารัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐
- มาตรา ๒๖๐ (๓) ใช้ถ้อยคำคลุมเครือ ควรเพิ่ม "บุคคลบรรลุนิติภาวะแล้ว"
- มิให้นำการเมืองอาชีพเป็นคู่สัญญาในทุกกรณี

๗. การแสดงบัญชีทรัพย์สินต้องแสดงใบเสียภาษีด้วย

๘. ควรเมื่อองค์กรดำเนินการฟ้องคดีแทน

๙. ควรกำหนดบทลงโทษไว้ด้วย

๑๐. ให้รวมข้าราชการระดับ ๙ ขึ้นไปด้วยหรือข้าราชการทุกระดับ

ตารางที่ ๑๖ “การกำหนดคุณธรรมจริยธรรมของนักการเมือง”

๑๖.การกำหนดคุณธรรมจริยธรรมของ นักการเมือง	ทั่ว ประเทศ	ภาค			
		กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
● เห็นด้วย	๘๙.๔	๗๐.๔	๙๑.๒	๙๘.๗	๗๗.๐
● ไม่เห็นด้วย	๒.๑	-	๓.๕	๑.๓	๓.๘
● ไม่ระบุ	๘.๕	๒๙.๖	๕.๓	-	๑๙.๒

เหตุผลที่เห็นด้วยเรียงจากมากไปหาน้อย

๑. นักการเมืองต้องมีคุณธรรม จริยธรรมเป็นหลัก
๒. จะทำให้สามารถป้องกันการแสวงหาผลประโยชน์ของนักการเมือง
๓. ที่ผ่าน ๆ มาเห็นได้จากความล้มเหลวทางจริยธรรมของนักการเมือง จึงควรบัญญัติเอาไว้
๔. ทำให้นักการเมืองคำนึงถึงจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรม ในการบริหารจัดการประเทศให้พัฒนาต่อไป
๕. มีบทลงโทษชัดเจน รุนแรง
๖. บทบัญญัติมีความเหมาะสมดีอยู่แล้ว

เหตุผลที่ไม่เห็นด้วยเรียงจากมากไปหาน้อย

๑. กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว แต่ไม่นำไปใช้
๒. ประชาชนไม่มั่นใจในการใช้อำนาจรัฐ การควบคุม ตรวจสอบที่ผ่านมายังมีปัญหาอยู่
๓. เพราะต้องเสนอต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่งเป็นพวกเดียวกัน
๔. มีกฎหมายลูกรองรับอยู่แล้ว

ข้อเสนอเพื่อปรับปรุงเรียงจากมากไปหาน้อย

๑. ควรมีการใช้กฎหมายบังคับเป็นรูปธรรม
๒. เพิ่มโทษ
๓. ควรทำให้มีการกำหนดกรอบข้อบังคับที่จะใช้กับนักการเมืองทุกระดับ

๔. ควรมีองค์กระติสระมาตรฐานตรวจสอบความโปร่งใส ในการกำหนดคุณธรรม จริยธรรม ของนักการเมือง
๕. ควรมีการกลั่นกรอง คุณธรรม จริยธรรมของนักการเมืองก่อนสมัคร โดยคณะกรรมการกลั่นกรอง
๖. มีการกำหนดมาตรฐานคุณธรรม จริยธรรมของนักการเมือง
๗. ควรเพิ่มองค์กรที่ใช้ในการรองรับ
๘. ให้ประชาชนสามารถเสนอได้เอง
๙. นักการเมืองไม่ควรแทรกแซงข้าราชการในการแต่งตั้งโยกย้าย
๑๐. จริยธรรมนักการเมืองบัญญัติตามหลักศาสนา
๑๑. ขยายไปถึง อบต. อบจ. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านด้วย

ตารางที่ ๑๗ “ประชาชนมีสิทธิเข้าซื้อเสนอขอแก้ไขรัฐธรรมนูญได้”

๑๗.ประชาชนมีสิทธิเข้าซื้อ เสนอขอแก้ไขรัฐธรรมนูญได้	ทั่ว ประเทศ	ภาค			
		กลาง	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ใต้
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
● เห็นด้วย	๕๘.๓	๕๐.๐	๗๕.๐	๕๐.๐	๕๘.๓
● ไม่เห็นด้วย	๒๕.๐	๑๖.๗	๒๕.๐	๕๐.๐	๒๕.๐
● ไม่ระบุ	๑๖.๗	๓๓.๓	-	-	๑๖.๗

ข้อเสนอเพื่อปรับปรุงเรียงจากมากไปหาน้อย

-ประชาชนผู้มีสิทธิเข้าซื้อจำนวนมากเกินไป

ตารางที่ ๑๘ “กฎหมายนิรโทษกรรม”

๑๘.กฎหมายนิรโทษกรรม	ทั่ว ประเทศ	ภาค			
		กลาง	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ใต้
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
● เห็นด้วย	๒๗.๓	๓๓.๓	๖๖.๗	๑๐.๐	๒๗.๓
● ไม่เห็นด้วย	๕๙.๑	๔๔.๕	๓๓.๓	๘๐.๐	๕๙.๑
● ไม่ระบุ	๑๓.๖	๒๒.๒	-	๑๐.๐	๑๓.๖

เหตุผลที่เห็นด้วยเรียงจากมากไปหาน้อย

๑. เพื่อให้ประเทศสงบสุข
๒. ยากที่จะรื้อฟื้นความผิดกับกลุ่มบุคคลที่ทำประโยชน์แก่ชาติ

เหตุผลที่ไม่เห็นด้วยเรียงจากมากไปหาน้อย

๑. สนับสนุนให้เกิดการรัฐประหารได้
๒. ผิดต่อหลักของระบอบประชาธิปไตย
๓. ละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชน

